

ע"פ 1880/14 - עלי עמאש נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

ע"פ 1880/14

לפני: כבוד המשנה לנשיא מ' נאור

כבוד השופטת א' חיות

כבוד השופט נ' הנדל

המערער: עלי עמאש

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה מיום

22.12.2013 בת"פ 35702-02-13 שניתן על ידי כבוד

השופטת ת' שרון נתנאל

תאריך הישיבה: ט"ז בחשון התשע"ה (09.11.2014)

בשם המערער: עו"ד יגאל כהן; עו"ד ליאור בנימין

בשם המשיבה: עו"ד מורן פולמן

פסק-דין

השופטת א' חיות:

ערעור על חומרת העונשים שגזר בית המשפט המחוזי בחיפה (כבוד השופטת ת' שרון נתנאל) על המערער, לאחר שהודה

עמוד 1

והורשע בעבירות של נשיאת נשק שלא כדין לפי סעיף 144(ב) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק או חוק העונשין), ניסיון לחבלה חמורה בנסיבות מחמירות לפי סעיפים 335 ו-333(א)(1) לחוק בשילוב עם סעיף 25 לחוק, ועבירה של אימים לפי סעיף 192 לחוק.

1. המערער ובני משפחתו (להלן: משפחת עמאש) מתגוררים בסמוך לבית משפחת גרבאן בכפר ג'סר א-זרקא. על פי עובדות כתב האישום המתוקן בהן הודה המערער, בשעות הערב של יום 1.2.2013 הגיע אחיו עם כלב אל בית משפחת גרבאן שם מתגוררים, בין היתר, סדיקה גרבאן, ילידת 1947 (להלן: סדיקה) ונכדה חאמיס גרבאן (להלן: חאמיס). בין אחיו של המערער לחאמיס התפתחו חילופי דברים בנוגע לכלב, במהלכם יצאה סדיקה מביתה וביקשה מאחיו של המערער לעזוב את המקום, והוא עשה כן. כחצי שעה מאוחר יותר הגיע המערער כשהוא מצויד בנשק שבכוחו להמית אדם, אל בית משפחת גרבאן. המערער כיוון את הנשק אל עבר סדיקה שעמדה בפתח הבית, ירה ארבע יריות לעברה בעודה מנסה להסתתר, וזאת בניסיון לגרום לה חבלה חמורה. לאחר מכן רץ המערער לכיוון ביתו. בסמוך לאירוע הירי, זרקו בני משפחת עמאש ובני משפחת גרבאן אבנים ובקבוקים אלו לעבר אלו. לאחר הירי יצאה כלתה של סדיקה - אמנה גרבאן (להלן: אמנה, וביחד עם סדיקה: המתלוננות) למרפסת, ראתה את המערער ואחיו ששהו בסמוך ושאלה אותם מדוע הם רבים עם חאמיס. המערער בתגובה איים על אמנה כי ירצח את ילדיה.

תחילה כפר המערער בהאשמות, אך בעקבות הסדר הטיעון שהושג בינו ובין המשיבה הודה המערער, כאמור, בעובדות כתב האישום המתוקן והורשע ביום 16.9.2013 בעבירות המפורטות לעיל.

2. טרם מתן גזר הדין נשלח המערער לקבלת תסקיר של שירות מבחן. בתסקיר הביע שירות המבחן את התרשמותו כי המערער גדל והתפתח בתנאי מחייה קשים, כמו יתר בני משפחתו, וכן כי הוא סובל מחסכים רגשיים וחומריים נוכח התמכרותו של אביו לאלכוהול ובשל חשיפת המשפחה ל אלימות מצד האב. עוד צוין בתסקיר כי מאז מעצרו מצליח המערער להישאר פיכח וכי דרך התמודדותו עם בעיותיו ועם האובדן שחוה בחייו, ובהם מות אביו לפני כשלוש שנים ומות אחייניו בתאונת דרכים ובשריפה, היא על-ידי חזרתו בתשובה במסגרת המעצר. להערכת שירות המבחן המערער נמנע מלקבל אחריות אישית למצבו ואינו מביע נזקקות לטיפול. על כן סבר שירות המבחן כי המערער לא יפיק תועלת מקשר טיפולי עמו ונמנע מלבוא בהמלצה טיפולית בעניינו. עוד העריך שירות המבחן כי הסיכון להישנות התנהגות עבריינית מצד המערער הוא גבוה ועל כן המליץ, חרף גילו הצעיר (27 שנים) לגזור עליו עונש מאסר ממשי ומרתיע.

3. בגזר הדין עמד בית המשפט קמא על חומרת העבירות בהן הורשע המערער, הפוגעות בערכים חברתיים מוגנים ובהם שלום הציבור וזכותו של אדם לשלמות גופו. נופך מיוחד של חומרה מתווסף למעשיו של המערער, כך קבע בית המשפט קמא, נוכח העובדה שפעל באלימות קשה בשל ויכוח של מה בכך. בית המשפט הוסיף והדגיש את החומרה והסכנה הרבה הטמונה בירי מכלי נשק באזור מגורים וקבע כי עקרון ההלימה והגמול מחייבים ענישה מחמירה בגין מעשים כאלה. עוד הוסיף בית המשפט קמא כי על-פי תיקון 113 לחוק יש להביא בחשבון גם את הנזק שהיה צפוי להיגרם כתוצאה ממעשה העבירה, וקבע כי במקרה דנן הנזק שעלול היה להיגרם לסדיקה הוא חמור מאוד. מן הטעמים המפורטים לעיל קבע בית המשפט קמא כי מתחם העונש ההולם הוא בין 3 ל-6 שנות מאסר בפועל. בגזירת עונשו של המערער בתוך מתחם הענישה, נתן בית המשפט קמא משקל לחומרה לעברו הפלילי של המערער הכולל עבירה של תקיפה הגורמת חבלה של ממש, וכן לעובדה שהמערער ביצע את העבירות מושא הערעור בעוד עונש

מאסר על תנאי תלוי ועומד נגדו. כן ניתן משקל לחומרה לעובדה כי המערער לא נטל אחריות מלאה על מעשיו, כפי העולה מן התסקיר. בית המשפט הוסיף וציין כי המערער חזר בו אמנם מכפירתו והודה במהלך משפטו בעובדות כתב האישום המתוקן והדבר שוקל לקולה, אך ציין כי הוא אינו זכאי להקלה בעונש באותה המידה לה זכאי מי שמודה לכתחילה במיוחס לו. כשיקולים נוספים לקולה ציין בית המשפט קמא את נסיבות חייו הקשות של המערער, את התנאים רוחי האלימות בהם גדל, את גילו הצעיר ואת התמיכה שהוא תומך באימו. בית המשפט התייחס להסכם הסולחה שנערך בין משפחת המערער למשפחת המתלוננות בצינו כי ההסכם לא הוצג בפניו, כי אמנה לא הייתה צד לו וכי המערער לא שילם פיצוי כלשהו במסגרת הסכם זה, דבר המפחית מן המשקל שיש ליתן לנתון זה במסגרת גזירת העונש.

נוכח מכלול השיקולים שפורטו לעיל השית בית המשפט קמא על המערער עונש של 40 חודשי מאסר בפועל והפעיל את עונש המאסר המותנה בן 6 החודשים שהוטל עליו במסגרת הרשעה בתיק אחר (ת"פ 27471-03-10), במצטבר, כך שבסך הכול נגזרו על המערער 46 חודשי מאסר בפועל. עם זאת קבע בית המשפט קמא כי 4 חודשי מאסר מתוך 46 חודשי המאסר בפועל שנגזרו על המערער ירצו בחופף לעונש שנגזר עליו בת"פ 24317-09-12 (להלן: תיק חדרה), וזאת בהתחשב בכך שהעבירה בתיק חדרה בוצעה בשנת 2009 אך כתב האישום בגינה הוגש רק בשנת 2012, כשלוש שנים לאחר ביצוע העבירה. כן הושת על המערער עונש מאסר על תנאי בן 18 חודשים, שלא יעבור בתוך שלוש שנים כל עבירת אלימות או איומים, ועוד חויב המערער לשלם למתלוננות פיצוי - לסדיקה סך של 5,000 ש"ח ולאמנה סך של 1,000 ש"ח.

4. המערער אינו משלים עם העונש שנגזר עליו ומכאן הערעור שלפנינו בו הוא עותר להפחתה משמעותית בעונשו. לשיטת המערער, מתחם העונש שקבע בית המשפט קמא אינו הולם את העבירות שביצע ואת הנסיבות האופפות אותן. בהקשר זה מדגיש המערער כי האירוע הסתיים ללא חבלה וכי בניגוד לקביעת בית המשפט קמא העבירה לא בוצעה בחלל ריק וכי קדם לו סכסוך אלים רב משתתפים בין שתי משפחות במהלכו נזרקו בקבוקים ואבנים אל עבר המערער ומשפחתו. המערער מוסיף וטוען כי העונש שנגזר עליו בתוך מתחם הענישה מחמיר במיוחד נוכח נסיבותיו האישיות הקשות ובהן: היותו בן לאב אלים אשר נפטר לפני כשלוש שנים; העובדה כי מצבה הכלכלי של משפחתו קשה; הטראומות שפקדו את משפחתו שעה שאחיותיו איבדו את ילדיהן; היותו מפרנס המשפחה; גילו הצעיר; והמעצר הממושך בו היה נתון עד למתן גזר הדין בעניינו. המערער מוסיף ומדגיש את העובדה כי נטל אחריות והודה בכתב האישום המתוקן, וכן את העובדה כי בין שתי המשפחות נערך הסכם סולחה. ביחס להסכם זה טוען המערער כי הוא נושא משקל לקולה בגזירת העונש גם אם אין משולם במסגרתו פיצוי כספי. עוד טוען המערער כי עברו הפלילי אינו מכביד וכי לחובות הרשעות בודדות בלבד וכן הוא מציין כי סיים 11 שנות לימוד ועד מעצרו עבד כדי לפרנס את עצמו ואת משפחתו, וכי הוא אדם נורמטיבי שאינו נוהג באלימות דרך-כלל ואינו מכור לסמים או לאלכוהול. המערער מוסיף וטוען כי אף ששירות המבחן לא בא בהמלצה טיפולית בעניינו, בית המשפט קמא התעלם מהשיקול השיקומי החל ביתר שאת במקרה דנן נוכח גילו הצעיר והעובדה כי מדובר במאסרו הראשון מאחורי סורג ובריח. אשר לעונש המאסר על-תנאי שהופעל על-ידי בית המשפט קמא, טוען המערער כי היה מקום להפעיל את התנאי באופן חופף במלואו, וזאת נוכח עונש המאסר הממושך שנגזר עליו בתיק זה, נוכח הזמן שחלף מאז ביצוע העבירה בגינה הושת עליו המאסר-על תנאי וכן נוכח השוני בין העבירות בהן הורשע בשני המקרים.

5. המשיבה מצדה סומכת ידיה על גזר דינו של בית המשפט קמא. לטענתה, מתחם העונש שקבע בית המשפט קמא הולם את חומרת העבירות ונסיבות ביצוען בהדגישה כי המערער הגיב בצורה קשה ובלתי פרופורציונאלית וביצע ירי באש חיה בעקבות סכסוך סתמי הנוגע לכלב שהתפתח בין אחיו למשפחת גרבאן, ואחר-כך הוסיף ואיים על אמנה. המשיבה מדגישה את העובדה שחלפה חצי

שעה בין הריב שהתפתח ובין הירי, דבר המלמד על מסוכנות המערער שלא נרתע משימוש בנשק. כמו כן מדגישה המשיבה את פוטנציאל הנזק האדיר שהיה טמון באירוע הירי. בגזירת העונש בתוך המתחם נתן בית המשפט קמא, לטענת המשיבה, משקל ראוי לכלל נסיבות חייו הקשות של המערער ועל כן קבע את עונשו ברף הנמוך, תוך הפעלת מאסר על-תנאי שהוטל עליו במסגרת תיק אחר. כמו כן מציינת המשיבה כי המערער הודה במעשים אך לא לקח עליהם אחריות באופן מלא, לא שילם את מלוא הפיצוי למתלוננות, ואינו משולב בסבב חופשות בשל הסיכון לשימוש באלכוהול ולעבריינות. לבסוף, מדגישה המשיבה את העובדה שלמערער עבר פלילי נכבד בעבירות אלימות, וכן את העובדה כי ביצע את העבירה נושא הערעור דנן כששני מאסרים על-תנאי תלויים ועומדים נגדו.

6. לקראת הדיון שהתקיים בפנינו הגיש שירות המבחן תסקיר משלים בו ציין כי המערער מתקשה להבין את הנסיבות שהובילו להתנהגותו ולמאסרו וכי הוא חסר תובנה באשר להתמכרותו לאלכוהול ולצורך בטיפול אינטנסיבי בתחום זה שסייע לו לזהות חלקים אלימים באישיותו. לצד האמור, ציין שירות המבחן כי התנהלותו של המערער בין כותלי בית הכלא היא חיובית, אף שבראשית שהותו בבית הסוהר הוא הפר את הסדר והתקוטט עם אסירים, וכי עתה הוא מתפקד ומנסה לקדם את עצמו. שירות המבחן סבר עוד כי אין מקום להמליץ על שילובו של המערער בסבב חופשות נוכח הרושם כי עדיין קיים סיכון לשימוש באלכוהול ולעבריינות במהלך החופשה מהכלא.

7. לאחר שבחנתי את טענות הצדדים ואת האמור בתסקירי שירות המבחן הגעתי למסקנה כי דין הערעור להידחות.

כידוע, התערבותה של ערכאת הערעור בעונשים שנגזרו על-ידי הערכאה הדיונית שמורה למקרים חריגים בהם נפלה טעות מהותית או שניכרת סטייה משמעותית ממדיניות הענישה המקובלת והראויה (ראו למשל: ע"פ 2918/13 דבס נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (18.7.2013) (להלן: עניין דבס); ע"פ 200/13 ברמן נ' מדינת ישראל, פסקה 15 (5.2.2014)). לא מצאתי כי המקרה דנן נמנה עם מקרים חריגים אלה. מעשיו של המערער חמורים ביותר והעונש שנגזר הולם את חומרתם. המערער הגיע לבית משפחת גרבאן לאחר חילופי דברים בעניין של מה בכך בין אחיו לבני משפחת גרבאן וירה ארבע יריות לכיוונה של סדיקה, אישה מבוגרת כבת 66 שנים שיכולתה להגן על עצמה מוגבלת, וכל זאת בכוונה לגרום לה חבלה חמורה. מדובר במעשה אלימות מכוון תוך שימוש בנשק חם אשר רק באורח נס הסתיים ללא פגע. בית משפט זה הדגיש לא פעם את פוטנציאל הסיכון הרב שנושא עימו השימוש בנשק חם באזור מגורים וזאת לא רק כלפי המעורבים בסכסוך אלא גם כלפי עוברי אורח תמימים. התנהגות אלימה כזו מחייבת על כן ענישה ממשית ומרתיעה (ראו: ע"פ 5753/04 מדינת ישראל נ' רייכמן (7.2.2005); ע"פ 6493/05 מוסא נ' מדינת ישראל, פסקה 2 (22.2.2006); ע"פ 7781/11 מדינת ישראל נ' רך, פסקה 8 (10.5.2012); ע"פ 4038/14 מדינת ישראל נ' אבו עאבד, פסקה 6 (15.7.2014); עניין דבס, פסקה 8).

המערער הדגיש בטיעונו כי האירוע הסתיים ללא נפגעים, אך בהקשר זה ראוי לזכור כי כך אירע לא מחמת "זהירותו" של המערער - שלא היסס לירות ארבע יריות לעבר סדיקה - אלא מתוך מזל או שמא נס (ראו והשוו: ע"פ 6340/12 סנעאללה נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (12.5.2013)). העובדה שהאירוע הסתיים ללא נפגעים נושאת, עם זאת, משקל מסוים בקביעת מתחם הענישה (ראו לעניין זה סעיפים 40ט(א) (3) ו-40ט(א) (4) לחוק העונשין). במקרה דנן לא נתקררה דעתו של המערער גם לאחר אירוע הירי והוא הוסיף ואיים על אמנה כי ירצח את ילדיה. על רקע כל אלה מקובל עלי מתחם הענישה שקבע בית המשפט קמא, המתייחס

למכלול העבירות בהן הורשע המערער. כמו כן, ובניגוד לנטען על-ידי המערער, התרשמתי כי בגזרו את העונש בתוך מתחם הענישה הביא בית המשפט קמא בחשבון את כל הנתונים והשיקולים הצריכים לעניין. מחד גיסא, נשקל לחומרה עברו הפלילי המכביד של המערער, בין היתר בעבירות אלימות, וכן ניתן ביטוי לעובדה כי המערער ביצע את העבירות נושא הערעור דנן בעת שעונש מאסר על-תנאי תלוי ועומד נגדו, ובלא שנטל אחריות מלאה על מעשיו. מנגד, הביא בית המשפט קמא בחשבון את נסיבות חייו הקשות של המערער, את הסביבה האלימה שבה גדל, את האירועים הטרגיים שפקדו את משפחתו, את גילו הצעיר ואת היותו עמוד תווך של המשפחה מבחינה כלכלית.

8. בשל כל הטעמים שפורטו, לא מצאנו מקום להתערב בגזר-הדין המבוסס והמנומק שיצא תחת ידו של בית המשפט קמא. כמו כן, אין לקבל את טענתו של המערער לפיה היה מקום להפעיל את עונש המאסר על-תנאי שהיה תלוי ועומד נגדו בחופף לעונש המאסר שהוטל עליו בגין העבירות נושא האישומים דנן. סעיף 58 לחוק העונשין קובע כי אם הופעל עונש מאסר על-תנאי, תקופת המאסר ירצו "בזו אחר זו, זולת אם בית המשפט שהרשיעו בשל העבירה הנוספת ציווה, מטעמים שיירשמו, ששתי התקופות כולן או מקצתן יהיו חופפות". הנה כי כן, הכלל הוא הצטברות העונשים, ולא מצאתי מקום להתערב בהחלטתו של בית המשפט קמא שלא לסטות מן הכלל האמור, בייחוד נוכח העובדה שהעונש המותנה הושת על המערער בגין עבירות אלימות דומות ולא הרתיעו מביצוע העבירות החמורות מושא ערעור זה (ראו והשוו: ע"פ 4654/03 וליד נ' מדינת ישראל, פ"ד סא(2) 567, פסקה 26 (2006); ע"פ 4716/12 מדינת ישראל נ' דטסה, פסקאות 18-22 (6.6.2013); ע"פ 5974/13 עודה נ' מדינת ישראל, פסקאות 12-14 (16.1.2014)). כמו כן, הורה בית המשפט על חפיפה חלקית בת 4 חודשים בין העונש שנגזר בתיק זה ובין העונש שאותו ריצה המערער בעת גזירת הדין בגין תיק חדרה וגם מטעם זה אין הצדקה להתערב בקביעתו של בית המשפט קמא לעניין הצטברות המאסר המותנה שהופעל.

9. אשר על כן, הערעור נדחה.

ניתן היום, כ"ו בחשון התשע"ה (19.11.2014).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

המשנה לנשיא